24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6616 — 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 17 ՐԱՄԱԶԱՆ 1325 — 24 Octobre 1907 — 24me année № 6616

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱՏԱԻ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Գրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 35 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՆԱԽԲԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur - Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Consple, Galata

10 PARAS

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՊԻՈՍ Ժ. ՊԱՊԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

(ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐ ԵԱՍԷՆԹ ԼՕԱԶՕՆԻ)

ՐԷՒ ԵԱՍԷՆԹ ԼՕԱԶՕՆ, Ֆրանսացի ծանօթ պերճախօս տաճարականը և հռչակաւոր սուր գրիչը, իր մէկ եկեղեցական բարեկամին ուղղած է հետեւեալ նամակը զոր թարգմանաբար կը հրատարակենք՝ չհեկեկանալեանը պատճառով։ Նոդոթ-Տամի այս պերճաբան երէցը՝ բուռն պայքարող մը եղած է Հռոմայ Եկեղեցիին ծայրայեղ ձգտումներուն դէմ, Պիոս Թ.ի օրերէն սկսեալ։

Շառլ Լօազօն ծնած է 1827 մարտ 10ին, Օրլէանի մէջ, և 1851ին վարդապետ ձեռնադրուած։ 1860ին Կարմեղեան (Carmes) կարգին մէջ ընդունուեցաւ և տասնամեայ Բէռ Եասէնթ (Հայր Ցակինթոս) անունը զոր համբաւաւոր դարձուց իր քարոզութիւններովն ու կրօնային գրուածքներովը։ Դիլիժանսաբար կը յիշուին 1864էն 1868 Նոդոթ-Տամի մէջ իր արտասանած conférences՝ ընտանիքի, Ֆրանսայի ազատական իշխանութեանց քրիստոնէութեան հետ յարաբերութեանց և ուրիշ նիւթերու վրայ։ Իր համբաւակիսութեամբ հակառակորդներ ստեղծեց իր դէմ և մասնաւորապէս անդրանիկաներու կուսակցութիւնը դայրացաւ։ Հռոմէն հրաման հասաւ իրեն՝ որ այլ ևս չքարոզէ վէճի առարկայ եղող կրօնային նիւթերու վրայ։ Բայց Հայր Եասէնթ անխախտ կը մնար իր սկզբունքներուն վրայ և 1869ին բուռն կերպով բաղդեց Վաթիկանի եկեղեցական ժողովին դէմ, ուսկից պիտի ծագէր «պապական անսխալականութեան» վարդապետութիւնը։ Այդ թուականին, պապական իշխանութեան կողմէ հրաւիրուեցաւ յետոյ կոչում ընելու։ Հայր Եասէնթ ընդդիմացաւ «Բաց Նամակով մը, և բանադրուեցաւ։ Հռոմի հետ իր այս խզումը կը տեւէ երեսուներեք տարիէ ի վեր և հաւանաբար պիտի չարունակուի մինչեւ իր կեանքին վերջը։ Այդ թուականին, նախկին Հայր Եասէնթը ուղեւորութիւն մը կատարեց դէպ ի Միացեալ Նահանգները ու Ֆրանսա վերադարձին (1870) բաղդեցաւ Ժողովին ու պապական կարգ մը կոնդակներու դէմ։ Այս ուղղութեամբ, Պ. Լօազօն սկսաւ հակիլ հին կաթոլիկութեան կողմը և 1871ին, Հռոմ այցելելէ յետոյ, պաշտօնապէս համակերպեցաւ Միւնիխի մէջ Եկեղեցական ժողովի մը կողմէ որուան որոշման մը՝ որ Հռոմէն կ'անջատէր ամէն անոնք որ հաւատարիմ մնացած էին կաթոլիկութեան հին սկզբունքներուն, «անսխալականութեան» ժողովէն (Concile) առաջ։ Պ. Լօազօն որ քահանաներու ամուսնութեան սկզբունքը պաշտպանած էր առենօք, 1872ին Լեմանի մէջ ամուսնացաւ այրի Մարիկոնէի մը՝ Տիկին Էմիլի-Մէրիմէնի հետ, որ երեսունչորսնդ տարիէ ի վեր անոր կենակիցն է ու ծերունի քարոզչին կեանքը երջանկացուցած։ Կարմեղեան նախկին կրօնաւորին ամուսնութեան լուրը բաւական աղմուկ հանեց եկեղեցական շրջանակներու մէջ, և երբ Ժընէվի մէջ հիմնուեցաւ «Կաթոլիկ ազգային Եկեղեցի»ն որ հին կաթոլիկութեան սկզբունքներուն հեռեւող էր և որուն սկզբունքներուն մաս կը կազմէր եկեղեցականներու կուսակրօնութեան բարձումը, խորհեցան հրաւիրել պերճախօս քարոզիչը։ Հ. Եասէնթ նպատակաւոր կերպով պատասխանեց և գնաց տանձնել Ժընէվի երէցութիւնը։ Ժողովուրդը բուռն հեռաքրքրութեամբ կ'ունկնդրէր անոր խօսուածքին. բայց չատ չանցած, Հ. Եասէնթ անհամաձայն գտնուեցաւ այդ թուականին Զուիցերիոյ կառավարական սկզբունքներուն՝ ի մասին կրօնական գործերու և ցաւով բաժնուեցաւ տեղւոյն նորակազմ Եկեղեցիէն։

Ժընէվէն վերադարձին, Պ. Լօազօն փորձեց Կալիֆան եկեղեցին հիմնել Ֆրանսայի մէջ ու այդ նպատակով չատ մը ճամբորդութիւններ կատարեց. քանիցս այցելած է նաեւ Արեւելք և փորձած է քրիստոնէական եկեղեցիներուն միջեւ մերձեցում մը առաջ բերել։ Բանի մը տարի առաջ վերադարձաւ՝ Բարիզ հաստատուելու և իր հրապարակախօսութիւններովը ցոյց տուաւ թէ տարիքին յառաջացումը ո՛չ իր եռանդը պակսեցուցած է, ո՛չ ալ պերճախօսութիւնը տկարացուցած։

Այս կենսագրական ուրուագիծէն յետոյ, կը հրատարակենք վերեւ յիշուած նամակը՝ Հայր Եասէնթի կողմէ ուղղուած իր եկեղեցական մէկ բարեկամին։

ՆԱՄԱԿ Հ. ԵԱՍԷՆԹ ԼՕԱԶՕՆԻ

Կը հարցնէք, սիրելի բարեկամ, թէ ի՞նչ կը խորհիմ Պիոս Ժ. Պապին վերջին Ընդհանրականին վրայ, որ լրումն է վերջերս հրատարակուած Սիլլապուսին, և որուն նկատմամբ արդէն կարծիքս յայտնած եմ Բարիզի մամլոյն մէջ։ Միջին Դարու սատուածաբանները, որոնց կարծիքները մեզի պարտաւորիչ կ'ուզեն դարձնել, սորվեցուցած են բացայայտ կերպով, որ երբ եկեղեցական պետ մը տրամաբանօրէն չի խորհիր կամ հերետիկոսութիւն կը սորվեցնէ, նովին գործով իր կրօնական իրաւասութիւնը կը կորսնցնէ։ Ներկայ պարագային մէջ, վերոյիշեալ դրութեան պակառելի հեղինակը այնպէս ելմն կը ցուցնէ թէ իր ժամանակին և դիւաբերութեանց ամենասոյզ արդիւնքներուն հասկացողութիւնը չունի։

Եթէ Բրիստոնէութիւնը այսօր ունենար այն կենսական ոյժը, զոր երբեմն ունէր, ընդհանուր Ժողով մը կը գումարուէր, և իր որոշումը կուտար (Ինչպէս 553ի Ժողովը Վիգիլիոսի նկատմամբ), և Հռովմայ Աթոռին համար պէտք եղած հոգածութիւնը ձեռք կ'առնէր, ինչպէս Ժ. դարու Կոստանդեայ Ժողովը ըրաւ պապական Աթոռին համար։ Բայց այսօր այսպիսի բաներ այլեւս չեն գործադրուիր։

Ինչպէս Արեւելքի բարեկամ Պաթրիարքներէս մին վերջին օրերը կը գրէր, լատին եպիսկոպոսներուն լաւագոյնները յոխորտանքէ աւելի բան մը չունին և իրենց արութիւնը իրենց տապիկն անդին չանցնիր, կամ թէ աւելի ազնիւ բացատրութիւն մը գործածած ըլլալու համար, իրենց մանուտակ փիլոնեն անդին չանցնիր։ Հռովմէականին տարբեր քրիստոնէութեանց վրայ ալ խօսելով, անոնք ալ իրենց դպրոցականութիւնը և կղերականութիւնն ունին։ Ո՛չ Նոր Հռովմայ Պատրիարքը, և ոչ Կանդուաքիոյ արքեպիսկոպոսը և ոչ ուրիշ արեւելեան կամ բողոքական քրիստոնեայ եկեղեցիներու պետերը երբեք նախաձեռնութիւն պիտի չունենան միանգամայն զեղծումները բարեկարգելու և բաժանումները միացնելու։

Կաթոլիկներ կամ ազգաք կամ անտարբերք, — և այսպէս են գրեթէ բոլորը, — պիտի ընդունին առանց վնասելու և առանց իսկ կարդալու, քանի որ իրենց կը կրկնուի շարունակ թէ Պապին խօսքը Ausnützոյ խօսքն է։ Ուշիմ կաթոլիկներ ալ, որոնք յոխորտանքէն աւելի բան մը չունին, վարժուած ըլլալով, չբեմ յայտնի կեղծաւորութեան, այլ լեզուի և խիղճի տարօրինակ տարբերութեան մը, պիտի շարունակեն ձեւական կերպով ընդունիլ այն վարդապետութիւնները զորս ներքին համոզմամբ չեն ընդունիր. ծածուկ հերձուածի կերպ մը, շատ աւելի վնասակար քան թէ որ և է համարձակ խիղճի հերձուած մը։ Ասանկներ կը տարբերին արդիականը արդիականութենէն, ինչպէս տարբերեցին ամերիկեանը ամերիկեանութենէն. երկու մտացածին հերետիկոսութիւններ, որոնք երբեք հետեւող ունեցած չըլլալով, չեն կրնար իսկ երբեք դասապարտեան ենթարկուիլ։

Իսկ Պապը, որուն համար Շիրոմայէր եպիսկոպոսը, Բարիզի Սիէի և Վիեննայի Նոյն Ֆրայէ Բրեսք լրագիրներուն մէջ իմ ձեռքով հրատարակուած նամակներուն մէջ կ'ըսեր թէ իր կրօնական կարծիքներէն և զինք շրջապատող եկեղեցականներէն կաշկանդուած է, Պապը, կ'ըսեմ հաստատուն պիտի մնայ իր Վաթիկանին մէջ, զինուած անսխալականութեամբ մը, ուսկից չկրցաս դեռ օգուտ մը քաղել։

Յիշուեսան միաբանութենէն Մարիանա պատմագիրը Աղէքսանդր Ղարթնա Պապին արարքները արդարացնելու համար, գրած է թէ կաթոլիկ ծխականաց արարողապետը եղաւ. նոյնը թերեւս ըսուի օր մը սոյն Ընդհանրականին առաքինի հեղինակին համար ալ։

Շուտեացի ճանապարհորդ մը որ Պուտապէշեանց մեծ Լաման Թիպէթի մէջ տեսած է, զարմացմամբ կը խօսի օր այս երիտասարդ մենակեացը ծանօթ և հմուտ ալիքարի ամէն կողմերը տեղի ունեցած անցուդարձին։ Մինչ կաթոլիկներուն մեծ քահանայն Վաթիկանի մէջ իսկ աշխարհի անցուդարձէն տեղեկութիւն չուներցողի պէս կը ներկայանայ, երբ ամէն բանի վրայ վճիռ արձակել կը ձգտի։

Եւ այժմ, ահա՛ իր գործնական եզրակացութիւնը, որ թէպէտ ինծի համար անձնական է, բայց կրնայ ինչ զան չատերու ալ վերաբերիլ։ Կաթոլիկ եկեղեցւոյ բարեկարգութիւնը իմ բոլոր կեանքիս երազն եղաւ։ բուռն կերպով կը սիրէի այս Եկեղեցին և կը փափաքէի որ տարբեր վիճակ մը առանար։ Բայց չատ աւելի կը սիրեմ ճշմարտութիւնը։ Արդ ճշմարտութիւն է, ինչպէս կը վկայեն Աւետարան և Պատմութիւն, որ նոր դինին հին թիկերու մէջ չդրուիր, և բարոյական ճշմարտութիւն ալ է, որ խիղճի ընթացքը հակառակ է անապաչաւ մեղաւորներուն դարձին։ Հռովմէական եկեղեցւոյ ձեւերը հին թիկեր են, և Պապերը, նոյն իսկ աւելի անկեղծները և աւելի բարեպաշտները, կամ լաւ եւս, մանաւանդ աւելի անկեղծները և աւելի բարեպաշտները, իբր պաշտօնեաներ ստեղծուած, անապաշաւ անսխալականներ են։

Հրաժարիլ ուրեմն բարեկարգելէ եկեղեցի մը որ բարեկարգելի չէ, բայց եթէ ինքն Աստուած, հրաշագործ ազդեցութեամբ մը ինքն ձեռք չդնէ այս գործին, որուն մասնակիցը չեմ ուզեր։ Մանենք, եթէ ինքզինքիս յօժարամիտ կը գտնենք, Հռովմայ Եկեղեցիէն տարբեր Արեւելեան կամ Արեւմտեան Եկեղեցի մը, ուր մեզի ներեալ ըլլայ կրօնական լայնախոհութիւն՝ իբր մարդ, և ապրիլ իբր քրիստոնեայ Աւետարանի հոգւոյն համեմատ, զի ուր Բրիսսոս, անդ Եկեղեցի։

Բայց եթէ աւելի լաւ սեպենք մինակ մնալ, թէպէտ մարդ մինակ չէ երբեք՝ եթէ Աստուած իրեն հետ է, ընտրանքը առնունք ամէն Եկեղեցիներէ այն տարբերը որոնք յարմար են մեր հաւաքքը և մեր բարեպաշտութիւնը սնուցանելու։ Անոնք զտենք, եթէ պէտք ըլլայ նոյն Աւետարանին հոգւոյն համեմատ, ինչպէս վերեւ յիշեցի, անոնք պարզենք, անոնք բացատրենք, անոնք համաձայնեցնենք իրարու հետ, և այս կերպով պատրաստենք նախ մեր հոգւոյն մէջ, յետոյ մեր ընտանիքին և մեր բարեկամներու շրջանակին մէջ, ապագայ կրօնքին ժամանումը, որուն կը սպասեն բոլոր ճշմարիտ հաւատացեալները, իրենց ամէնէն եռանդուն իղձերով։

ԵԱՍԷՆԹ ԼՕԱԶՕՆ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Մօտայամոլութիւնը գաւառի կիներուն մէջ.— Խարբերդի վարժարանները.— Նուիրատուութիւն մը։

Այն օրէն ի վեր երբ գաւառի կանանց ալ իր բոլոր կողմերով հոգերանական լուրջ ուսումնասիրութիւններու նիւթ մատակարարած է, երբ լրագրութիւնը, գաւառացին հոգեկան բոլոր առանձնայատկութիւնները ու անոր աւանդական սովորութիւնները վերլուծելու փոքր ըրած է, և երբ մանաւանդ գաւառի ընտանիքներու մայրերը, մէկ խօսքով գաւառի կիսն ալ, իր կարգին եկած գրաւած է տեղ մը իր բոլոր ընտանեաց ձգտումներով, անկէ ի վեր նկատողութիւններէ չեն վրիպած գաւառացի կնոջ նրբաձեւութեան մասին ալ ունեցած ճաշակներն ու նախընտրութիւնները։

Բնականաբար գաւառի կնոջ զարդարանքներն ու նորաձեւութեան հանդէպ զգացած սէրը պիտի չկրնայինք բաղդատութեան դնել իր Պոլսեցի տեսակիցներուն ունեցած չգալլութեան ու ճոխութեան հետ, քանի որ զարդարանքն ու պճնանքը ուրիշ կը համեմատին ճաշակի զարգացումին հետ։ Գաւառի կնոջ ճաշակն այն նրբութիւնը չէ ստացեր, զոր ունին Պոլսեցի կամ կարւոր կիզբոնները իգական ներկայացուցիչները։ Ասկէ զատ, գեղեցկութեան գաղափարներու նեղութեան անձկութիւնը չի թողուր, որ կինը նեսուի շռայլանքի ու ուելորդ ծախսերու վիճակի մէջ, և սակայն չենք կրնար բացարձակապէս վճռել թէ գաւառի կինը նորաձեւութիւնը ատող մըն է։ Դեղեցկի զգացումը խոր չի գիտեր. շատ անգամ գաւառացի կինը այնպիսի հակում մը կը ցուցնէ գեղեցկութեան հանդէպ, և այնպիսի տաք սիրտով մը կը փարի գեղեցկութիւնը մարմնացնող առարկաներուն, որ ճաշակի նրբութիւն կ'ենթադրէ։ Այս բանին իբրեւ ապացոյց կրնանք աւելցնել, թէ գաւառացի կինը և ընդհանրապէս գաւառացիները գեղեցիկը որակող ու այդ գաղափարին համանիշ ճոխ բառարան մը ունին, զոր շատ անդամ չեն մոռցեր օգտագործել ծանօթ բանաստեղծներ։

Անքաղաքակիրթ ցեղերու իգական ներկայացուցիչները, որոնք ինքնածին գաղափարն ունին գեղեցկին, անոնք շատ անգամ այնպիսի բարդ ձեւով մը կ'արտայայտեն ու կը մարմնացնեն այդ զգացումը, որ մեզի համար ոչ թէ գեղեցկութիւն մը կը խորհրդանշէ, այլ ազնուութիւն մը՝ իր անորոշութեանը մէջ, սակայն իրենց ըմբռնումովը ան է ամէնէն գեղեցիկը, որ տարօրինակ զարդերու դեղխութեան մէջ ինքզինքը անօրինակ կերպով կը ցուցադրէ։

Ընդհանրապէս մարդուն և մանաւանդ կիներու զօրաւոր զգացումներէն մէկն ալ գեղեցիկին զգացումն է բառին ճշմարիտ իմաստովը։ Սակայն այս զգացումը ժամանակի ընթացքին մէջ, տեղունները քաղաքակիրթուելովն ու դաստիարակուելովը, կը բարեշրջուի, ամէն բանի պէս. անհուն տարբերութիւն մը կայ վայրենիին ըմբռնած գեղեցիկին ու քաղաքակիրթի մը ըմբռնածին միջև։ Լաս Վակնէրի, գեղեցկութիւնը պարզութեան մէջ է, յուսալի է որ դարեր վերջ մարդկութիւնը պիտի ըմբռնէ այս ճշմարտութիւնը։ Եթէ գեղեցկին զգացումը այսպէս ընդհանուր է մարդկային անհատին համար, դայն արտաքնապէս արտայայտելու կամ մարմնացնելու համար գործածուած նիւթերու գոյութիւնն ալ ընդհանուր է, ու յարաբերական՝ նիւթական ճոխութեանն ու անձկութեանը հետ։

Այս քանի մը խորհրդածութիւնները ընել կը թելադրէ ինձ, Առեւելեի 6567 թիւին մէջ, Օր. Զապէլ Զաքարեանի «Երկու ծայրեղութիւններ» խորագիրը կրող յօդուածը։ Սատուիս գեղեցիկ նիւթ մը՝ զուգակշռելու համար Պոլսեցի և գաւառացի կնոջ հակումները՝ հանդէպ նորաձեւութեան ու զարդարանքի։ Առաջին անգամ չէ, որ այս նիւթը լրագրութեան միջոցաւ հանրութեան լուրջ օրաշարադրութեան կը ներկայացուի. թէ՛ օրաթերթեր և թէ պարբերականներ արդի ուսեցեր են մասնակցելու այս ընկերային կարեւոր խնդիրը և անոր ազդեցութիւնը մասնաւորաբար գաւառի ընտանեկան միջոցներուն վրայ շեշտեր են։

Շատեր ապահովաբար ինձի հետ համամիտ պիտի ըլլան, երբ ըսեմ թէ յօդուածագրուհին «գաւառի կինը նորաձեւութիւնը ատող մըն է» խօսքը ծայրայեղութիւն մըն է։ Այս խնդրին վրայէն անուշադիր պիտի անցնէի, եթէ յօդուածագրուհին մասնաւորէր միա՛ն քանի մը դէպքերու կիներուն համար, բայց ընդհանրապէս դիտել գաւառի կինը և զայն «նորաձեւութիւնը ատող մը» դատելի։ միակողմանի հայեցուած մըն է։ Սատուիս փափաքելի էր, որ գաւառի կինը բռնուած չըլլար մտայամոլութեան ախտովը, փափաքելի էր որ ան յամառէր մնալ իր առնական պարզուկ տարազներուն մէջ։

Օր. Զապէլ Զաքարեանի յօդուածը, որուն շատ մը կէտերուն հետ գաղափարակից ու համակարծիք եմ, կը թելադրէ մէջ բերել քանի մը պարբերութիւններ մեր «գաւառացի հայ կինն ու օրիորդը» վերնագրով դրութենէն, որ երեւցաւ կանոց Ծաղիկի 34դդ թիւն մէջ (1907), և որու մասին «Դրաբէր»ի կողմէ եղած նկատառութեանը պահան, երբեք դիտողութիւն մը չեղաւ, չափազանցութեանը համար անոր, որ գաւառի կինն ու օրիորդը, մայր ու աղջիկ առ հասարակ, մոտայամոլ ու պճնասէր կը հռչակէինք։

Էջ 875, «...Անոնք կուրորէն կը հետեւին սա հագուստակապուտի խնդիրներուն, որ կը փորձուիմ ըսել, թէ այս կողմերու նորահաս իգական սերունդը պճնասիրութեան, ցուցադրութեան ու չայլանքի ախտովը վարակուած է, իր կեանքին հետ կապ ունեցող ամէն կենսական խնդիր մոռցնել տալով»։

Դարձեալ էջ 878. «Դիրէչս կը թեքի, երբ կը սեպուհիմ յիշել այդ նոյն գեղեցիկ սեռի երիտասարդ ներկայացուցիչներու ցուցամոլութեան, պճնասիրութեան, պերճանքի մոլութիւնները։ Ամէն տեղ զգեստի, ոսկի կամ աղնիւ քարերու, զարդերու խօսքը, որ կը չբլի ամէն կողմ։ Մայր թէ աղջիկ առհասարակ վարակուած են այս ախտով...»

Պիտի չվարանիմ ըսել, թէ այս երեւոյթը ինչ ինչ կողմերով կը համապատասխանէ շատ մը գաւառներու իգական գեղեցկութիւնս։ Դժուար չէր կռահել թէ ձեզ կը նախընտրէր ան։

Այդպէս խօսող կինը Մարթի դաստիարակուհին էր, Օր. Ճուլիա Սիւէն, պառաւ աղջիկ մը, չոր ու անկիւնաւոր մարմնով, բայց եռանդոտ ու զգայնիկ հոգով։ Վէպերով և մանաւանդ անգլիական վէպերով սնած, իրականութենէ հեռու կ'ապրէր, անբջլային աշխարհի մը մէջ, ուր դալարագեղ մարգագետիններ կային՝ ծաղիկներով կիրուսաղանկարուած, և ուր գեղանի տիկիններ ու գեղադէմ պարոններ կը զուարճանային, սիրոյ մանիւններ արձակելով ու մեծարանքներ ընելով իրարու։

Օր. Ճուլիա առաջին օրէն թափանցած էր մանկամարդ աղջկան գաղտնիքին։ Թերեւս կռահած էր այդ սէրը՝ տակաւին գոյութիւն իսկ չունեցած, անոր ծագման նպաստելով։ Աղուոր աղջիկ մը ու գեղեցիկ երիտասարդ մը իրարու հանդիպած էին. ուստի անպատճառ իրար սիրելու էին, կը խորհէր Ճուլիա։ Իրաց կարգին մէջ կը դանուէր այդ բանը. հակառակը միայն զարմանք պիտի պատճառէր դասախարակուհիին։

Երբ Մարթի պարգած էր Լիդի նկատմամբ ունեցած խղճահարութիւնները, Ճուլիա հիացած էր այդ փափկանկատութեան վրայ. չէ՞ մի որ ամէն ինչ գեղեցիկ վէպի մը մէջ պատահած անցքերուն կը նմանէր։

— Շա՛տ լաւ, պատասխանած էր Ճուլիա վճռական չեշտով մը։ Այդ զգացումները պիտի ունենաք մինչեւ այն օրը, երբ մեզմէ բանութիւն մը բանեցնեն ձեր վրայ։ Մնաց որ, Լիդ գեղեցիկ դեր մը պիտի կատարէ այս սիրային արկածին մէջ։ Աղնիւ նկարագրի տէր աղջիկ մը ըլլալուն՝ անձնազոհ պիտի ըլլայ։

Այդ իրիկուն Օր. Ճուլիա և Մարթ ցած ձայնով կը խօսէին։ Ճուլիա սիրահարուած աղջկան սականջէն վար կը փսփսար վսեմ խօսքեր, որոնց կ'ընկերանային հիացիկ շարժուձեւեր։

Առաջին հանդիպման պարզ տեսարանը կը յիշեցնէր յաւանօտ խօսքերով։

Դարձան պայծառ առաւ մը, երբ թռչունները կ'երգէին ու յորդ կենսականութիւն մը կը տեսնուէր ամէն կողմ, Մարթ ու Ճուլիա կը պտտէին իրենց համար նոր եղող տեղի մը մէջ։ Ցանկարծ, ճամբուն դարձած տեղը, բարձրանասակ ու բարեձեւ երիտասարդի մը հանդիպած էին, որուն կանոնաւոր դիմագծերը լուսաւորուած էին կապոյտ խոշոր աչքերով։ Ճուլիա և Մարթ ճամբայ հարցուցած էին երիտասարդին, և ան ալ պատասխանած էր։ Եղածը սա էր միայն։ Բայց Օր. Ճուլիայի բերնին մէջ վէպի մը բովանդակ կարեւորութիւնը կը սառնար այդ միջադէպը։

Այնուհետեւ Մարթ ու Ալպէր յաճախ

ԺԱՌ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ՔՈՒՎԷՐԹԻ ՋԱՂԱՑՔԸ

Գ.

—Հիմա չըլլար. թո՛ղ քիչ մը լեռանդաւ, եթէ Լիդ պասելու անհամաձայնութիւնը չունենայ, ըսած էր Ալպէր։ Կը զգամ թէ ամուսնի խմոր չունիմ իմ մէջս։ Իմ անկախութիւնս միայն կը սիրեմ այժմ։ Տակաւին պէտք ունիմ ճամբորդելու, աշխարհ տեսնելու՝ հոս հաստատուելէ առաջ։ Ո՛չ, մայր, կ'ապահովցնեմ քեզ թէ դէշ գործ մը ըրած պիտի ըլլամ՝ քու թախանձանքներուդ տեղի տալով։ Առ այժմ չեմ կրնար երջանիկ ընել կին մը։ Մնաց որ, արդար ըլլալու համար, պէտք է ըսել որ դուն յղացար այդ գաղափարը։

Ու մօրը բացագանչութիւնը լսելով, յարած էր.

—Այո՛, ես ալ համակարծիք գտնուած եմ քեզի, բայց այն ատեն զաւակս էր որ կը խօսէր, ո՛չ թէ սիրահար մը։

Հէգ Լիդ, որուն սիրտը չանկախուած էր, կ'արտասուէր և իր աչքերը քօղարկող մշուշին մէջէն կը տեսնէր երդուած երդնակութիւնը։ Մշանջենական հեռացումը կը տեսնէր իր բարեկամին՝ որուն թեւին վրայ կրթնիլ լուսացած էր։

Ալ մինակ կը զգար ինքզինքը, ուրախութենէ և սէրէ զուրկ, թշնամի չուշանի մը պէս շրթունքները ճերմկած։

—Տէ՛ր, գթա՛ իմ վրս, մրմնջեց։

Դ.

Դէպ ի Գէլվիս դղեակը տանող գոց կառքին մէջ տէր և տիկին Ռիպիէր կը խօսակցէին քիչ մը առաջ պատահած միջադէպին վրայ։

—Թերեւս մեր ենթադրութիւնները սխալ են, և Ալպէր Մարիով իրաւունք ունի, բաւ կոմը։

Ամուսնոյն մտահոգութիւնը ժպիտ մը առաջ բերաւ տիկին տը Ռիպիէրի դէմքին վրայ, որ սա պատասխանը տուաւ.

—Կրնաք վստահ ըլլալ թէ ինչ աւելի հիւանդ չէ ան։ Խեղճ Լիդ, իր ամուսնութիւնը ջուրը ինկած է ալ եւս։

Կոմսուհիին աղջիկը խօսակցութեան չէր մասնակցեր։ Անձայնութեամբ պատուհանէն դուրս նայելով մեկ միակ հարցումը ընել.

—Արդեօք կը սիրէ զիս։

Որովհետեւ Մարթի կը սիրէր Ալպէրը։ Գարնան այն օրէն ի վեր կը սիրէր երիտասարդը, երբ Վիլֆրանշի մէջ նոր հասատուած, առաջին անգամ ըլլալով հանդիպած էր անոր։ Ի զուր փորձած էր մոքառել և ամէն ճիգ թափել՝ սրէն հանելու համար զինքը վրդովող պատկերը։ Տարփանքը կը նմանի ծովերի այն աւազահանիներուն, որոնց մէջ մարդ՝ լ՝ աւելի կը մխրճուի՝ օ՛րքան փորձէ ազատիլ...

Մարթ, տոքթէօրին աղջկան ծանօթանալէ առաջ, այս վերջինը կը սիրէր Ալպէրը։ Հիմա որ Լիդ իր բարեկամուհին եղած էր, մանուութեան պէս բան մը կը թուէր այդ սէրը։ Միւս կողմէ ալ կը խորհէր որ սիրելու իրաւունք ունէր, քանի որ լուռ մնալու չափ քաջասիրտ պիտի ըլլար, որով Լիդ ու Ալպէր բնաւ չպիտի կրնային հասկնալ իր սրտին տառապանքը։ Մանկամարդ աղջիկը վստահ էր թէ ոչ ոք կռահած էր իր զգացումները։ Բայց այդ պահուն, երբ կը փորձէր հասկնալ Ալպէրի ընթացքը, նոր լոյսերու արծարծումը զգաց իր մէջ, թէեւ չէր համարձակեր ինքզինքին խոստովանիլ։

Մինչ ամէնէն հակասական զգացումներու մէջ կը տարուբերէր, Մարթ տեղէն վեր ցատկեց ընդոստ. երբ մեղմիկ հարուածներ տրուած էին իր դռան։ Ոտքի ելաւ, դուռը բանալու համար անշշուկ։ Դուռը զարնող անձը ներս առաւ և խնամով գոցեց զայն։ Ներս մտնողը վառարանին վրայ դրաւ ցայտղականթեղը. յետոյ Մարթի ձեռքէն բռնելով, մեղմաձայն այլ խանդավառ չեշտով մը ըսաւ.

— Տեսա՞ք ի՞նչպէս ճիշդ ելաւ իմ գուշակութիւնս։ Դժուար չէր կռահել թէ ձեզ կը նախընտրէր ան։

Այդպէս խօսող կինը Մարթի դաստիարակուհին էր, Օր. Ճուլիա Սիւէն, պառաւ աղջիկ մը, չոր ու անկիւնաւոր մարմնով, բայց եռանդոտ ու զգայնիկ հոգով։ Վէպերով և մանաւանդ անգլիական վէպերով սնած, իրականութենէ հեռու կ'ապրէր, անբջլային աշխարհի մը մէջ, ուր դալարագեղ մարգագետիններ կային՝ ծաղիկներով կիրուսաղանկարուած, և ուր գեղանի տիկիններ ու գեղադէմ պարոններ կը զուարճանային, սիրոյ մանիւններ արձակելով ու մեծարանքներ ընելով իրարու։

Օր. Ճուլիա առաջին օրէն թափանցած էր մանկամարդ աղջկան գաղտնիքին։ Թերեւս կռահած էր այդ սէրը՝ տակաւին գոյութիւն իսկ չունեցած, անոր ծագման նպաստելով։ Աղուոր աղջիկ մը ու գեղեցիկ երիտասարդ մը իրարու հանդիպած էին. ուստի անպատճառ իրար սիրելու էին, կը խորհէր Ճուլիա։ Իրաց կարգին մէջ կը դանուէր այդ բանը. հակառակը միայն զարմանք պիտի պատճառէր դասախարակուհիին։

Երբ Մարթի պարգած էր Լիդի նկատմամբ ունեցած խղճահարութիւնները, Ճուլիա հիացած էր այդ փափկանկատութեան վրայ. չէ՞ մի որ ամէն ինչ գեղեցիկ վէպի մը մէջ պատահած անցքերուն կը նմանէր։

— Շա՛տ լաւ, պատասխանած էր Ճուլիա վճռական չեշտով մը։ Այդ զգացումները պիտի ունենաք մինչեւ այն օրը, երբ մեզմէ բանութիւն մը բանեցնեն ձեր վրայ։ Մնաց որ, Լիդ գեղեցիկ դեր մը պիտի կատարէ այս սիրային արկածին մէջ։ Աղնիւ նկարագրի տէր աղջիկ մը ըլլալուն՝ անձնազոհ պիտի ըլլայ։

Այդ իրիկուն Օր. Ճուլիա և Մարթ ցած ձայնով կը խօսէին։ Ճուլիա սիրահարուած աղջկան ականջէն վար կը փսփսար վսեմ խօսքեր, որոնց կ'ընկերանային հիացիկ շարժուձեւեր։

Առաջին հանդիպման պարզ տեսարանը կը յիշեցնէր յաւանօտ խօսքերով։

Դարնան պայծառ առաւ մը, երբ թռչունները կ'երգէին ու յորդ կենսականութիւն մը կը տեսնուէր ամէն կողմ, Մարթ ու Ճուլիա կը պտտէին իրենց համար նոր եղող տեղի մը մէջ։ Ցանկարծ, ճամբուն դարձած տեղը, բարձրահասակ ու բարեձեւ երիտասարդի մը հանդիպած էին, որուն կանոնաւոր դիմագծերը լուսաւորուած էին կապոյտ խոշոր աչքերով։ Ճուլիա և Մարթ ճամբայ հարցուցած էին երիտասարդին, և ան ալ պատասխանած էր։ Եղածը սա էր միայն։ Բայց Օր. Ճուլիայի բերնին մէջ վէպի մը բովանդակ կարեւորութիւնը կը սառնար այդ միջադէպը։

Այնուհետեւ Մարթ ու Ալպէր յաճախ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅՐԱՊԱՏՈՒՄ

Ս. ՊՈՂՈՍՅԱՆ

(Իր-նոյնի մեջ)

Ինչպէս ասացինք, Ռուսաստանի Ազգային Ժողովի Ներքին գործոց նախարարութիւնը դարձեալ ներկայացուցեր է մի նոր նախագիծ՝ Հայոց Եկեղեցական Ազգային Սահմանադրութեան մասին։ Ինչպէս հաստատեցինք մեր նախորդ գրութեան մէջ, Ռուսաստանի Ազգային Ժողովը ոչ միայն

—Նոյն նախաբարութիւնը, դարձեալ Լիւիւնէի դատական քննիչին մէկ տեղեկագրին վրայ, որուն դատաւորն են Թարկիլ Զորլիի գաւառակին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի նախորդ օգնական Մահմուտ Նէֆիմ ու Խաթոյդ հարցաքննիչ Իսմայիլ Բէյմալ էֆ.ներ՝ ապօրէն ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալնուն համար։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ կուսակալութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է, որպէս զի ժողովուրդը ձմեռուան մէջ ածուխ գտնելու մասին դժուարութիւն չքաշէ։ Նահանգին մէջ ածուխի պատրաստութիւնը դիւրացնելու համար 8 տրեոթ կղզիէն 40-50 վարպետներ պիտի բերուին։ Նաեւ գիներու աղութեան տեղի չտալու համար, պիտի առաջարկուի որ ածուխի փոխադրութեան գինը կէսառկէս զեղչուի։

ԱՆՆԱՍՆԱԲՈՑԺԵՐը.—Զեռնէաս պաշտօնարանը նկատելով որ կարգ մը պայմաններ (նպատակներ) իբրեւ անանաբոյժ գործելով իրենց ազիւութիւնները պատճառ կ'ըլլան անանոց կորնչելուն, ծանոյց ամէն կողմ արգիլել այդ կարգի անձերու իբրեւ անանաբոյժ գործելը։ Նաեւ թէ անանոց տէրերը ի հարկին կրնան դիմել վկայեալ անանաբոյժներու և կամ անառնաբուժական վարժարաններուն, ուր դրամնումը ձրի է։

ԻՄԱՄՆԵՐը ԵՒ ՄՈՒԼԹԱՐՆԵՐը.—Զեռնէաս պաշտօնարանը նկատելով որ կարգ մը իմամներ ու մուլթարներ ծնունդներու, ամուսնութեանց, մահերու և բնակավայրի փոփոխութեանց առթիւ ճշմարտութեան անհամապատասխան իլմուխպէներ կուտան, ծանոյց ամէն կողմ՝ քննութիւն կատարել և այդ տեսակ իմամներու և մուլթարներու մասին հարկ եղածը ի գործ դնել։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ Ֆրանսական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Սիլիէռ որ արձակուրդով Բարիզ կը գտնուէր, Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

ՀԷՊԵՀ.— Երէկ ժամ 6½ին հրդեհ ծագեցաւ Պոլիս, Սալթան Ահմէտի շրջակայքը, Դապա Սաքալ, Ճան Գուրթարան թաղի Զէյմէ փողոցին մէջ ինը սենեակնոց փայտաշէն տունէ մը, որ ամբողջովին այրեցաւ։ Այդ տունը սեպհականութիւնն էր Ասիիլզատեր չոգենաւին նաւապետ Հաճի Մէհմէտ Էմին էֆ.ի։ Կրակը առաջ եկած էր կրակարանէ մը ելած կայծէն։ Այդ տունը 400 ոսկիի ապահովագրուած էր։ Սապահ կ'ըսէ թէ Հաճի Մէհմէտ Էմին էֆ. չորս տարի առաջ 300 ոսկիի գնած էր այդ տունը. 700 ոսկիի չափ կարասի կը պարունակէր։ Հրդեհը վերի յարկէն սկսած ըլլալով, այդ յարկին կարասիները կարելի չէ եղած ազատել. միայն վերի յարկի կարասիներուն մէկ մասը ազատուած է։ Շրջակայ տունները մէկ քանի անգամ կրակ առին, բայց կարելի եղաւ չուռով մարել։

—Այդ տեղին մօտ հաստատուած կեսարացի նպաստավանդ Ֆրանս խմբութիւնը բացակայ էր նոյն միջոցին և քիչ մը հեռուն բարեկամի մը խանութը կը գտնուէր։ Ա. չակերտը հոն փութալով իմց տեսաւ թէ հրդեհ ծագած է։ Բոլոր ամբարանոցը ճամբայ ելաւ, սակայն թաղապետական պարէտին առիւ յանկարծամահ եղաւ։

— Գուլէ Գաբուի կողմը, երէկ գիշեր, Գուլէ փողոցին մէջ աբարթըմանի մը մէկ սենեակէն քարիւղի լամպարը չըրջելէն հրդեհ ծագելով, բազմցներ և այլն այրեցան, բայց անմիջական օգնութիւններով կարելի եղաւ մարել։

ՄՈՆՏՈՒՍԻԻ շոգենաւ մը, երէկ, Գուլմգաբուի նաւամատոյցին մօտենալու պահուն, հայ կին մը հաստատակուութիւնը կորսնցնելով ծովը ինկաւ, բայց չուռով ազատուեցաւ։

ԳՆԶՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Դնչուհի մը, երէկ, Դալաթիոյ լուսամատփոխներուն ցոյց կուտար ոսկեզօծուած դրամ մը՝ իբրեւ հինգ ոսկինոց, եւ մանր դրամի վերածել կ'ուզէր, բայց ոչ ոք կարելորութիւն տուաւ. միայն լուսամատփոխի աշակերտ մը՝ Անարէա այդ դրամը քննեց և դնչուհին վերադարձուց, ըսելով որ կեղծ է։ Դնչուհին սկսաւ պոռալ և ըսել թէ իր իսկական ոսկին փոխած ուրիշ տեղ կեղծ դրամ մը տուած է։ Ոստիկանները հասնելով, իրողութիւնը հասկցան և ձերբակալեցին այդ Դնչուհին, որ առջի օրը Պոլսոյ կողմն ալ այդ տեսակ արարքի մը ձեռնարկած և սակայն բռնուելու պահուն փախած էր։

ՊՍԱԿՍՀԱՑ.— Իւղի վաճառական մը՝ Մորից, երէկ Դալաթիայէն անցած պահուն, քսակահատները չորթեցին անոր վեց ոսկինոց ժամացոյցը։

— Առջի գիշերը Բերայի Վառիէթէ թաղամասին առջեւ 12 տարեկան Գէլոփ-դէրա Նիքոլի անուն քսակահատ մը ձերբակալուեցաւ, որ տոմսակ գնողներուն դրպանները կը խառնէր։

ԱՂԵԹԱՓՈՒԹԻՒՆ

„ԳԱՍԸԳ ԵԱՐԸՂԸ"

Կը դարմանուի, առանց պէտք մնալու Աթենի Կանատին ճիւղին մէջ վիրաբուժական գործողութեան։

Այդ ճիւղը կը գտնուի

268 Բերա, Կալաթա-Սերայի դիմաց, Թիւ. փուռին վերի յարկը։ 268

Իտալիոյ նշանաւոր բժիշկներէն ՏՕՔԹ. ՍԷԶԱՐ ՄԱԴԴԻՆ դրութեան կիրառումովը ՏՐ ՄԱՐԴԻՆ ադեկաներու գործածութեամբը, որոնք կաղմախօսական ու առողջապահական կանոններու համաձայն շինուած են, հիւանդներու անհանդստութիւնը խիստ կ'ամենեանայ։

Ադեթափութեան ենթակայ եղողները նոյն ճիւղին մէջ կը քննէ ՏՕՔԹ. ՎԱՍՏՐԱՎԷԼԼԻՍ։ Հիւանդները ամէն օր առանց վարձքի կը դարմանուին։ Աւելի տեղեկութիւն առնել ուզողները պէտք է նոյն ճիւղին դիմեն։ 50—6

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՅՈՒԹԱԿԱՀԱՐ Պ. Ն. ԱՆԹՈՆԻԱՏԷՍԻ

(Mr. N. Antoniadès, violoniste)

ԸՆԴ ՀՈՎԱՆՍԻՈՐՈՒԹԵՍԻ ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Պ. ԿՐԻԲԱՐԻՍԻ

13/26 Հոկտեմբեր 1907, շաբաթ գիշեր

Եղանակին Նուագահանդէսներուն սկզբնաւորութիւնը կ'ընէ ծանօթ յոյն ջութակահար Պ. Անթոնիատէս, որ յառաջիկայ շաբաթ գիշերուան համար գեղեցիկ fo6ուսեռ մը կազմակերպած է, Հելլենական դեսպան Պ. Կրիբարիսի հովանաւորութեան ներքեւ։ Նուագահանդէսը տեղի պիտի ունենայ գիշերուան ժամ 9½ին (Ը. Ե.) Բերա՝ «Իւնիոն Ֆրանսէզ»ի սրահին մէջ։

Այդ Նուագահանդէսին իրենց գնահատելի մասնակցութիւնը խոստացած են Օր. Մաբիլա Եօրկիատէս և Պ. Կէզա Հէկեկ։ Դաշնակի վրայ պիտի ձայնակցին, ջութակահարութեան պահուն՝ Պ. Ի. Սէլվէլլի և երգչուհի մը՝ Պ. Մ. Վիրմիլիօ։

Յայտագիրը կը պարունակէ Եւրոպայի նշանաւոր երգահաններու երաժշտական հեղինակութիւններէն ընտրելագոյն հատուածներ։ Vieux temps. Պալաս և Բոյօնեզ (Ն. ԱՆԹՈՆԻԱՏԷՍ). — Gluck և Fosti. Ո՛տեղ միօ տոյնէ առսոր, Աբրիլ. (ՕՐ. ՄԱՌԻՐԻԱ ԵՕՐԿԻԱՏԷՍ).— Chopin. Պալլաս (Պ. ԿԷԶԱ ՀԷԿԵԿ). — Vivaldi. Ուենուադո նօն սօ չէ (ՕՐ. ՄԱՌԻՐԻԱ ԵՕՐԿԻԱՏԷՍ). — Liszt. 6rդ ռաբսոդի. (Պ. ԿԷԶԱ ՀԷԿԵԿ).— P. de Sarasate. Զիգայնեռվայզեն (Ն. ԱՆԹՈՆԻԱՏԷՍ)։ Պ. Անթոնիատէս պիտի նուագէ նաեւ իր մէկ հեղինակութիւնը՝ Berceuse.

Ինչպէս կը տեսնուի թէ՝ Նուագահանդէսին յայտագրէն և թէ անոր մասնակցող արուեստագէտներու անուան լիլատակութենէն, ճշմարիտ գեղարուեստասէրներու համար հաճելի ժամանց մը կը խոստանայ այս ձայնական ու գործիական երաժշտութեան երեկոյթը։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻԷՆ որ և է տեղեկութիւն հասած չէ Պարիզքարան, ալեզարդ Ս. Հայրապետին հիւանդութեան տագնապալի հանգամանք մը ունենալուս մասին, զոր ծանուցին մեր պաշտօնակիցներէ ոմանք։

ՌԱԴ. ԺՈՂՈՎԻ երէկուան նիստի որոշմանց կարգին մէջ ծանուցուեցաւ թէ Պարիզքարանի սակացոյցին քննութիւնը չարունակուելով, հատաստուած ու գործադրութիւնը որոշուած է։ Մեր մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, կը մնայ միայն նշանախօսութեան և պսակադրութեանց «Ֆրամանի»ներու սակացոյցը, և այն ալ մօտ օրէն կը ստանայ իր վերջնական ձեւը։ Միւս բոլոր սակացոյցերը որոշուած են, և թէեւ զգալի զեղչ մը չեն ցուցներ նախորդներուն վրայ, սակայն սա առաւելութիւնը կ'ընծայեն որ՝ սակարկութեան պէտք չեն թողուր աւանդաբար կատարուածին պէս, այլ որոշ սակացոյցեր (tarif fixe) կը սահմանեն։

*** Բաղ. Ժողովի երեկուան նիստին մէջ կարդացուեցաւ Տնտեսական Խորհուրդին մէկ նամակը՝ իր պաշտօնին իրաւասութեան սահմանի մասին։ Ժողովը վերահասու ըլլալով անոր բովանդակութեանը, իր Ս. Նախագահին յանձնեց հարկ եղածը պատասխանել։

ԾԱՆՕԹ գրագիտուհի Տիկին Զապէլ Եսայեան որ քանի մը ամսէ հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուէր՝ իր ծնողաց քով, նախընթաց օր Բարիզ վերադարձաւ։ Տիկին Եսայեան, որուն կեանքն ու աշխատութիւնը,—առանձին զրաղումներէ դուրս,—համակ գրականութեան նուիրուած է, պիտի շարունակէ իր աշխատակցութիւնը Պոլսահայ Թերթերէ ոմանց և կը յուսանք ի մօտոյ Արեւելքի մէջ հրատարակել իր գեղեցիկ գրուածքներէն չորք մը որ հաճելի նորութիւն մը պիտի ըլլայ մեր գրասէր ընթերցողներուն համար։

ՋՈՒՆԴԵԱՆ կոակի արտադրութեան համաձայն այս անգամ Եւրոպա զրկուելիք սանին ընտրութիւնը կատարելու պաշտօն ունեցող Ցանձնաժողովը իր նախնական աշխատութիւնները ուսումնասիրած ըլլալով, իր վաղուան գումարման մէջ, որ տեղի պիտի ունենայ Դալաթիոյ Խորհրդարանը, պիտի զբաղի ներկայացող չորս ընտրելիներուն քննութեամբ։

ԵԿԵՂԵՑԱՑԻՆ հնագիտական պեղումներուն վրայ, զոր կը կատարէ Տ. Խաչիկ Վրդ. Դարեան՝ Խորվիրապի կողմերը, կարգ մը տեղեկութիւններ հաղորդեցինք Արեւելքի երէկուան թիւով, ուր յիշուած էր նաեւ Դուրիթ Դուեցւոյն գերեզմանին գտնուիլը, որ 693ին վախճանած է։ Խաչիկ Վրդ. գտած է անոր գերեզմանը։ Հնախօս և արեւելագէտ Նիկողայոս Մառ. Այնրոսի վանքին մէջ գտած է Դուրիթ Դուեցւոյն վրացերէն կենսագրութիւնը, ուսկից կը հետեւի թէ Վրացիներուն քով ալ Դուրիթ իբր սուրբ ճանչցուած էր։

ԷՐԹԱԿԱՆ ԴՈՐԾԸ

ԹՕՔԱԹԻ ՄԷՋ

Թոքաթէն, պատահական թղթակից մը, կը գրէ մեզ.—

Ակէ չուրջ երեք ամիս առաջ իրենց պաշտօնին անդիտակից քանի մը մանրջոյծ ուսուցիչներ, նախանձէ դրդուած, փոթորկին իրենց անկարող ցոյց տալ երկուռ վարժարաններու տեսուչ Միսաք էֆ. Փանոսեանը, որ ուրիշ տարիէ ի վեր կատարեալ անձնուիրութեամբ ու ձեռնասուութեամբ կը պաշտօնավարէր վարժարանին մէջ՝ 5 տարի իրենց գլխաւոր տեսուչէ և 3 տարի իրենց տեսուչ, ուր այդ ուղեմեայ շրջանին մէջ մեծապէս օգտակար եղած էր դպրոցին և դայն նախանձելի դիրքի մը հասուցած։ Առաջին տարիէն Ուսումն. Խորհուրդը, որուն առնչապան էր Յովհաննէս էֆ. Դազանճեան, նկատուելութեան առնելով բարոքարկու ուսուցիչներուն գիրը, հաստատ համոզում դոյացուց թէ բոլորովին անիմն են եղած գանգատները և անձնական հակառակութեան ծնունդ։ Այս որոշումը պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ Բաղ. Ժողովին. միեւնոյն ատեն, Ուսումն. Խորհուրդի ատենապետը յայտարարեց թէ Միսաք էֆ. անթերի կերպով կատարած է իր պարտականութիւնները և կէտ առ կէտ գործադրած Խորհուրդին որոշումները։ Ժողովին նախագահն ու մէկ քանի անդամներ, զանազան նկատառումներով, խնդիրը ձգձգուելուն պատճառ եղան սակայն և այս կերպով յաջողեցան Խորհուրդին մէկ քանի անդամները համոզել, որպէս զի Միսաք էֆ.ի մասին անմեղսա տեղեկագիր մը պատրաստեն և իրենց ներկայացնեն։ Դրդուողները, Դազանճեան էֆ.ն ալ շահելով, կը պատրաստեն պահանջուած զրութիւնը ու կը ներկայացնեն Դատաս. Վարչութեան։ Զարմանալի է որ Դազանճեան էֆ. չարաթ մը առաջ Միսաք էֆ.ի մասին նպաստաւոր կերպով խօսելէ ետքը, իր պաշտպանած անձին դէմ պատրաստուած գրութեան մը տակ առորագրեց հարցն։

Բաղ. Ժողովոյ ատենապետը տեղեկագրի ընթերցումէն վերջ հաղնելով որ նախապէս խորհուած բան մըն է և համոզուելով որ իր պաշտօնակիցները իրենց հոսը միայն առաջ քշել կ'ուզեն, ճշմարտութիւնը անտեսելով՝ հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն։ Ասոր վրայ՝ Միսաք էֆ.ինք եւս նկատելով որ իր այնքան տարուան նուիրուած կրթական ջանքերը՝ փոխանակ բարոյական դնահատման արժանանալու, խծծանքի առարկայ են եղած, հրաժարեցաւ թէ՝ տեսչական և թէ ուսուցչական պաշտօններէն։ Ժողով և Խորհուրդ հաստատապէս համոզուեցան թէ Միսաք էֆ.ի հեռացումով դպրոցը պիտի տուժէ, ուստի սթափելով՝ 100 ղրշ.ի յուելում մը ըրին անոր տամաթոյակին վրայ, մերժելով հրաժարականը և ջանացին դպրոցին մէջ պահել զայն, բայց ամէն միջամտութիւն անօգուտ եղաւ. Միսաք էֆ. Փանոսեան մերժելով անանց առաջարկը Պէյրութ մեկնեցաւ, տեղւոյն բժշկական վարժարանի դասընթացքին հետեւելու համար, զգալի պակաս մը թողլով ընդհանրապէս Թոքատի հայ հասարակութեան և մասնաւորապէս ուսուցչական խումբին մէջ։

ՄԱՀ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Է.Ֆ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ

ՆԱԽՈՐ Բ. ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Ցաւով կը ծանուցանենք թէ Ազգ. Պարիզքարանի նախորդ Բ. գործակատար Եպրութիւն էֆ. Գասպարեան, որ քանի մը օր առաջ կանխաւան ունեցեր էր ու գրեթէ զգայարկի կը մնար իր տունը մէջ, բժշկական ամէն դարմանեցու հակառակ՝ մահկանացուն կնքեր է երէկ իրիկուն։ Հանգուցեալը Ազգ. Պարիզքարանի երիցագոյն պաշտօնեաներէն էր, գրեթէ կէս դար ժամանակամիջոց գործօն ծառայութեան մէջ գտնուած։ Իր պաշտօնավարութիւնը կը սկսի հանգուցեալ Պօղոս Պարիզքարի օրէն, որուն յաջորդող բոլոր Պարիզքարներուն ու անոնց Վարչութեանց շրջանին՝ բազմաչատ ու կանոնաւոր կերպով վարած է Բ. գործակատարի պաշտօնը։ Վերջին տարիներս, իր խոր ծերութեան պատճառով այլ եւս անկարող ըլլալով այդ պաշտօնին պահանջած երթեւեկները կատարել, Օրմանեան Ս. Պարիզքարին և Ազգ. Վարչութեան որոշմամբ հանգստեան կոչուեցաւ. սակայն նստակ և ծոյլ կեանքը չսիրելուն, դեռ մինչեւ քանի մը շաբաթ առաջ կը հանդիպէինք իրեն, երբեմն Պարիզքարան գալուն։ Ցաւութիւն էֆ. Գասպարեան, իր պաշտօնին ընթացքն պահանջած լրջախոհութիւնը, փութաջութիւնը և շրջահայեցութիւնը ունէր, հեղինակաւոր բնաւորութեամբ։

Իր պաշտօնավարութեան վերջին տասը տարիներուն մէջ, իրեն օգնական ունէր իր աշխոյժ որդին՝ Շահին էֆ. Գասպարեան, որ այժմ կը վարէ Պարիզքարանի գործակատարութեան փոխանորդութիւնը՝ Բ. գործակատար Դամէր էֆ.ի հետ, ի բացակայութեան Ա. գործակատար Արիս էֆ.ի։ Ցաւութիւն էֆ. Կայս. կառավարութենէն պատուուած էր սասիանով ու պատուանշանով։

Պարիզքարանի այս վաղեմի պաշտօնէին մահուան առթիւ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք սգակիր որդւոյն՝ Շահին էֆ.ի, Տիկնոջը ու ընտանեկան պարագաներուն։ Հանգուցեալին մարմինը կը փոխադրուի այսօր Արնավուտքիէն (ուր օդափոխութեան գացած էր) Մայր եկեղեցի ուր պիտի կատարուի յուղարկաւորութեան թաղման հանդէսը մարդ, ուրբաթ առաւօտ, ժամը 5ին, բազմաթիւ եկեղեցականներու մասնակցութեամբ և Պարիզքարանի ամբողջ պաշտօնէութեան ներկայութեամբ։

*** Ս. Պարիզքարք Հայրը, այսօր, Պարիզքարանի մէջ կը անօրինէ հարկ եղած կարգադրութիւնները՝ վաղուան յուղարկաւորութիւնը վայելուչ կերպով կատարուելու համար։ Հաւանականաբար, Ն. Սրբազնութիւնը պիտի նախագահէ արարողութեանց և դամբանական խօսքի։

*** Վերջին պահուն առնուած կենսագրական տեղեկութեան մը նայելով, Ցաւութիւն էֆ. Գասպարեան պաշտօնի անցած է 1855 օգոստոսին, և առաջին շրջանին՝ Թաքթաքեան Պօղոս Պարիզքարի (Իզմիրցի) օրով՝ միակ գործակատարն էր Ազգ. Պարիզքարքարանին, վասն զի օգնականի պէտք չէր սեպնուեր։ Իսկ յաջորդ Պարիզքարքներուն օրով, Գասպարեան էֆ. կոչուեցաւ Բ. գործակատարի պաշտօնին, ընթացիկ գործերը ընդունելի դիրքի մը հասուցած։ Առաջին սաղմով Ուսումն. Խորհուրդը, որուն առնչապան էր Յովհաննէս էֆ. Դազանճեան, նկատուելութեան առնելով բարոքարկու ուսուցիչներուն գիրը, հաստատ համոզում դոյացուց թէ բոլորովին անիմն են եղած գանգատները և անձնական հակառակութեան ծնունդ։ Այս որոշումը պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ Բաղ. Ժողովին. միեւնոյն ատեն, Ուսումն. Խորհուրդի ատենապետը յայտարարեց թէ Միսաք էֆ. անթերի կերպով կատարած է իր պարտականութիւնները և կէտ առ կէտ գործադրած Խորհուրդին որոշումները։ Ժողովին նախագահն ու մէկ քանի անդամներ, զանազան նկատառումներով, խնդիրը ձգձգուելուն պատճառ եղան սակայն և այս կերպով յաջողեցան Խորհուրդին մէկ քանի անդամները համոզել, որպէս զի Միսաք էֆ.ի մասին անմեղսա տեղեկագիր մը պատրաստեն և իրենց ներկայացնեն։ Դրդուողները, Դազանճեան էֆ.ն ալ շահելով, կը պատրաստեն պահանջուած զրութիւնը ու կը ներկայացնեն Դատաս. Վարչութեան։ Զարմանալի է որ Դազանճեան էֆ. չարաթ մը առաջ Միսաք էֆ.ի մասին նպաստաւոր կերպով խօսելէ ետքը, իր պաշտպանած անձին դէմ պատրաստուած գրութեան մը տակ առորագրեց հարցն։

Բաղ. Ժողովոյ ատենապետը տեղեկագրի ընթերցումէն վերջ հաղնելով որ նախապէս խորհուած բան մըն է և համոզուելով որ իր պաշտօնակիցները իրենց հոսը միայն առաջ քշել կ'ուզեն, ճշմարտութիւնը անտեսելով՝ հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն։ Ասոր վրայ՝ Միսաք էֆ.ինք եւս նկատելով որ իր այնքան տարուան նուիրուած կրթական ջանքերը՝ փոխանակ բարոյական դնահատման արժանանալու, խծծանքի առարկայ են եղած, հրաժարեցաւ թէ՝ տեսչական և թէ ուսուցչական պաշտօններէն։ Ժողով և Խորհուրդ հաստատապէս համոզուեցան թէ Միսաք էֆ.ի հեռացումով դպրոցը պիտի տուժէ, ուստի սթափելով՝ 100 ղրշ.ի յուելում մը ըրին անոր տամաթոյակին վրայ, մերժելով հրաժարականը և ջանացին դպրոցին մէջ պահել զայն, բայց ամէն միջամտութիւն անօգուտ եղաւ. Միսաք էֆ. Փանոսեան մերժելով անանց առաջարկը Պէյրութ մեկնեցաւ, տեղւոյն բժշկական վարժարանի դասընթացքին հետեւելու համար, զգալի պակաս մը թողլով ընդհանրապէս Թոքատի հայ հասարակութեան և մասնաւորապէս ուսուցչական խումբին մէջ։

ՄԱՀԱՋԴ

Այրի Տիկին Թագուհի Յ. Գասպարեան, Տէր և Տիկին Շահէն Գասպարեան, Տէր և Տիկին Մաքսուտ Գասպարեան և Զաւակը, Տէր և Տիկին Մկրտիչ Գասպարեան և Զաւակը, Տէր և Տիկին Սիմոն Գասպարեան և Զաւակները, Տէր և Տիկին Մկրտիչ Գասպարեան և Զաւակները, Այրի Տիկին Մագդաղինէ Գասպարեան և Զաւակները, Տէր և Տիկին Կարապետ Գերպերեան և Զաւակները, Տէր և Տիկին Սրբոն Շահինեան և Զաւակը, և Պատանեանեանցի Ազգ. Պատրիարքարանի ցաւ. ի սիրտ կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Է.Ֆ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ

ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐԻ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

իրենց ամուսնոյն, հօր և ազգականին, որ հանգեաւ ի Տէր երեկ երեկոյ, ի խոր վիշտ համակելով իր ամուսինը, զաւակներն, ազգականներն ու բարեկամները։

Հանգուցեալին յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի, վաղը, Ուրբաթ, ժամը 5ին ի Մայր Եկեղեցւոյ, ուր փոխադրուած է մարմինը։

Ազգականք և բարեկամք կը հրաւիրուին ներկայ դանուիլ այս տխուր հանդէսին և վերջին յարգանքն ընծայել հանգուցեալին։

Գում-Գարու, 11 Հոկ. 1907

ՀԱՆԳ ՀՈՌՄԻԼԱԿԱՆ ՀԱՄԱՌՈՏՆԵՐ

Թէեւ Պարիզքարքարանի Վարչական ժողովը նախապէս որոշած էր որ Ս. Յակոբայ Անկիլանոցին հաստատեալ կալուած եղող աբաւդիրանին չէնքը նոր ազգամ Հոգաբարձութեան յանձնուի շինութեան Ցանձնաժողովին կողմէ, սակայն այդ գործողութիւնը տակաւին կատարուած չըլլալով, Վարչական Խորհուրդը իր երեկուան նիստին մէջ զբաղեցաւ այս խնդրով։

*** Զրմամբ միաբանութեան անդամներէն Հ. Մինաս Ծ. Վրդ. Տէր-Մինասեան, որ բաւական տարիներէ ի վեր Հիւսիսիմանսուրի մէջ առաջն. փոխանորդի պաշտօն կը վարէր, մայրաքաղաք եկած է և անոր անդ նոյն հոգեւոր հովութեան կոչուեր է Հ. Միքայէլ Վրդ. Ատաւեանի։

*** Ս. Յակոբայ անկիլանոցին բժշկապետի ու վիրաբոյժ ասելու կարդուած է Տօքթ. Վէնսան էֆ. Գասպարեան, որ նոր վերադարձաւ Եւրոպայէն՝ իր բժշկական վկայականը ստացած։

*** Պարիզքարքարանի «Հաստատից և ծախսից» Խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ որոշեց որ Մնատեանի յանձնելի Սեվանիկի Գանքային։ Սեպտեմբեր ամսուան մէջ, Պարիզքարքարանի գանձած տուրքերուն գումարը եղած է 1840 ղրուշ, այսինքն նախորդ տարւոյն ամսուան գանձումներէն 1480 ղրուշ աւելի։ Վարչական ժողովին կողմէ արուած որոշման համաձայն՝ մայրաքաղաքս Հայ-Հռոմէական եկեղեցիներու 1908 տարւոյ եկամտայեղերը պատրաստելով այժմէն «Հաստատից և ծախսից» Խորհուրդին պէտք է յղուին։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՄ

Հ. ՆՈՒՐԻԽԱՆԸ ՈՒ Հ. ՍԱՐԵԱՆԸ

Արեւելքի 6608 թուով լոյս տեսած յօդուածս թերեւս վշտացուցած ըլլայ Վենետիկի Մխիթարեան վարդապետները, կարծելով որ հակառակ եմ իրենց յարելի միաբանակիցներուն. ընդհակառակ, ջերմ մխիթարեան մը եղած եմ և պիտի ըլլամ մինչ. արդէն ազատոյց մըն է իմ տարիներով վենետիկի մէջ անցուցած կեանքս։

Ուրեմն եթէ խորհրդածութիւններ կ'ընենք Հ. Նուրիխանի ու Սարեանի անցեալ ու ներկայ շարք մը զեղծ արարքներուն վրայ, Հաստատութիւնը և յաջգելի միաբանակիցները սիրելնուս համար է։ Դաթեալ ստոյգ աղբիւրներէ կը լսենք թէ Հ. Նուրիխանը ո՛չ միայն պաշտօններու բաթգիանոյ կը ձգտի, այլ նաեւ Հռոմ կեցած՝ նորանոր դարաններ կը լարէ Սարեանին հետ միացած, ի վնաս Մխիթարեան Հաստատութեան երկդարեան շահերուն։ Սարեանը որ դպրոցական աղաքաղաքի ազգ դրամը շորթեց, կը լսենք որ, ի բացակայութեան երկու վարիչ անդամներուն, Վանքին վարչութիւնը Սարեանին առանձին թաղակ մը սահմանած է. եթէ յիրաւի հաստատ է այս իրողութիւնը, չատ յուսի գործ մըն է զոր կը կատարէ Վենետիկի Աբբահայրը։ Բայց միւս կողմէ լուր կը շրջի թէ, ներկայ տարւոյն գարնանամուտին, բոլոր վանականները պիտի ժողուին Հ. Նուրիխանի, Սարեանի ու իր ընկերներուն գործը քննելու վերջնական կերպով։ Մեր այս յօդուածներով ծերունի վանահօր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Հ. Նուրիխանի ու Սարեանի յոռի ընթացքին նկատմամբ, որոնք դարձեալ կը սպառնան վրդովել խաղաղ աշխատութիւնը իրենց միաբանակից եղբայրներուն։ Մանաւանդ որ Սարեան Հռոմայ հետ թղթակցութեանց մէջ է, կը ջանայ այս չփոթ խնդիրները իր ու իրենցներուն շահերուն համեմատ կարգադրելու, մինչդեռ ծերունի վանահայրը անաեղեակ է այս գործերէն։ Այս մեր լոյս տուած յօդուածներով կուզենք ծառայութիւն մը մատուցած ըլլալ անգամ մըն ալ յարգելի հայրերուն, Հ. Նուրիխանի ու Սարեանին նման փոտած անդամներու միանգամ ընդ միշտ արժանաւոր պատիժը տրուելու փափաքով։

Բերա ԻՐԱՋԵԿ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ վաղուան թիւով պիտի հրատարակենք Տօքթ. Պաղտիկ էֆ. Մատթէոսեանի այն շահեկան բանախօսութիւնը զոր կիրակի օրը պատասխանց Հայ Աւետարանականներու Բերայի նոր կառոյցի եկեղեցիին Նաւակատեաց հանդէսին մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, հոկտ. 22)

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 21 հոկտ.— Բէլէմնսօ դանլիճը այսօր կը լրացնէ իր տարին։ Իսկզբան չէր կարծուեր որ այս դանլիճը ֆրանս. դանլիճներուն սովորական միջին տեւողութիւնն ունենայ։ Խորհրդարանը վաղը պիտի գումարուի և դանլիճը պիտի եռեւի հոն առաջնորդ աւելի զօրաւոր։ Խորհրդարանը երբ յուլիսի մէջ դադրեցուց իր նիստերը, արձակուրդի համար, հարաւային Ֆրանսայի մէջ ազգականներու տագնապը կար, ինչ որ Պ. Բէլէմնսոյի դէմ դժգոհութեան առիթ տուած էր։ Բիչ ետքն ալ Այնճէզիրսի որոյմանց խնդրոյն համար զինուորական ու դիւանագիտական գործողութիւններ ձեռք առնուեցան։ Հիմա որ Խորհրդարանը պիտի վերբսկսի, այդ դէպքերու տագնապը վերջացած չէ դեռ, բայց խնդիրը օրինական ճամբու մէջ մտած է։ Հարաւի քնակիչները, վերջին ողողումներէն ալ վնասուելով, անտեսական բարենորոգումներու կը սպասեն, որ պիտի դարմանէ անցեալին սխալները։ Բաղաքական խնդիրները կանոնաւոր ընթացք մը ունին այժմ, որով ընկերվարականներէ զատ խորհրդարանական ամէն կուսակցութիւններ համամիտ են նախարարութեան ընթացքին։ Բէլէմնսոյի դանլիճը, Այնճէզիրսի դանլիճին հաւասարիմ մնալով, այժմ կը վայելէ Եւրոպայի վստահութիւնը, ինչ որ նախորդ դանլիճները չէին վայելած։ Հիմա Եւրոպա վստահ է Բէլէմնսոյի դանլիճին վրայ, մինչ Տէլքասէի երկդիմի քաղաքականութիւնը վտանգաւոր համարած էր։ Ներքին քաղաքականութեան մէջ ալ դանլիճին դիրքը ամուր է։ Բէլէմնսօ բացորոշ յայտարարութեամբ հակառակեցաւ հակազիմնարանութեան՝ Ամիէնի մէջ իր խօսած ճառովը, որ այս խնդրոյ մասին դանլիճին ծրագիրն էր, և Ֆրանսացիներու ըլլար դասակարգերուն հաւասարութեան արժանացաւ։ Եկեղեցւոյ և Պետութեան բաժանման խնդրոյ մասին ո և է դժուարութիւն չկայ այժմ։ Բաժանումը կատարուած է եւ պանդոկական նոր կանոնագիրներ ալ հանդարտած են։ Դանլիճը այս կողմէն վախ քան չունի։ Իր դիրքը նստաշրջանին վերջերը եռամսեայ տուրքին խնդրոյն առթիւ սարսիթերուս, վասն զի դանլիճին հակառակորդները Բէլրդան, Պուանքարէ, Գէռդօ, Տուտէ, Միլրան պիտի ազդին Պ. Բէլէմնսոյի դէմ։ Եռամսեայ հանրապետական կուսակցութեան յարողներուն դանլիճը պատրաստ է թէեւ, բայց ոչնչան արեւը չպիտի տաքցնէ դայն։ Ժամանակ մը ևս պիտի սպասեն անոնք. բայց ո՞րչափ, — կարելի չէ գուշակել այժմէն։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ, 21 հոկտ.—Թագաւորական յառաջիկայ նստաշրջանին մէջ նստատեղի մը նոր ծրագիր մը պիտի ներկայացուի, որուն մէջ զրահաւորներուն գործածման 25 տարին 20ի իջեցուած է։ Ակնկալ զան, ընդհանրապէս նաւերու շինութեան համար ծախսին նոր եկամտայեղերը պատրաստելով այժմէն «Հաստատից և ծախսից» Խորհուրդին պէտք է յղուին։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 21 հոկտեմբեր. — Կ. Պոլսոյ եւ Դուբլինի մէջ Էպէօղլու անունով ծանօթ Մոիզէ Պէկեր Խաչանունն չուլայի և գորգի առեւտրական ասն պարտքը երեք միլիոն քսուրանի կը հասնի։ Այս ասն վճարմանց դադարումը առընչութիւն ունի, մասամբ, Մոիզէ Ֆինցի ասն վճարմանց դժուարութեանց հետ, վասն զի այս վերջինին հետ 300,000 քսուրանի ցիրուս ունէր։ Մ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՍՈՅԹԸ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՁԵՏԵՂՄԱՆ ՑԱՏԿԱՅՈՒԱԾ

Պարգեւները կը վճարուին Կ. Պոլսոյ մէջ Երկրագործական դրամատան և Օսմ. Կայս. Պանքայի, իսկ գաւառներու մէջ յիշեալ Պանքաներու մասնաճիւղերուն կողմէ։ Տասներորդ Թիրաժը պիտի կատարուի 1323 Նոյ. 1ին Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնական մէջ։

Տոմսակներուն թիւը	Պարգեւ տանող տոմսակներուն թիւը
175 000	35 000

Առաջին պարգեւ	Երկրորդ պարգեւ	Երրորդ պարգեւ	Չորրորդ պարգեւ
300,000	100,000	50,000	20,000

ՊԱՐԳԵՒՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒՆ ՈՒ ՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պարգեւ		Հատ				
300,000	ղրշ.	1				
100,000	»	1				
50,000	»	1				
20,000	»	1				
60,000	»	6	իւրաքանչիւրը	10,000ական	ղրշ.	
50,000	»	10	»	5,000	»	»
40,000	»	20	»	2,000	»	»
60,000	»	60	»	1,000	»	»
200,000	»	400	»	500	»	»
240,000	»	3000	»	80	»	»
630,000	»	31,500	»	20	»	»
	»					
1,750,000	»	35,000				

Թիրաժի գործողութիւնը կը կատարուի ի ներկայութեան Երկրագործական Պանքային Վարչական Խորհուրդի մարմնոյն, հաշուակալին, Ելմտական նախարարութեան հաշուակալութեան Ատենին և Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ կարգուած ներկայացուցիչներուն։ Ելած պարգեւները առանց ո և է զեղչի կը վճարուին ամբողջապէս, մէջիտիէն քսան դրուշ հաշուելով։ Թիրաժի միջոցին ամէն օր քաշուած թիւերը լրագիրներու մէջ կը հրատարակուին յաջորդ օրը։

Վիճակահանութեան տոմսերը կը ծախուին Երկրագործական Պանքային կեդրոնատեղին, Պոլսոյ կողմը վիճակահանութիւնի մասնաճիւղին, իսկ գաւառները Երկրագործական Պանքայի և Օսմ. Կայս. Պանքայի մասնաճիւղերուն մէջ։ Ամբողջական քսանչինգ տոմսակ գնողին հարիւրին վեց դրուշ զեղչ կ'ըլլայ։ Թիրաժէն մէկ օր առաջ ետ դարձուած տոմսերը կ'ընդունուին և անոնց արժէքը կը վճարուի։

Ամբողջ տոմսին արժէքը մէկ մէճիտիէ
կէս տոմսին արժէքը կէս մէճիտիէ
Քառորդ տոմսին արժէքը հինգ դրուշ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20 ի Կայս. Իրատէով Թողեալ Հասոյթք
Իե. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ — Յունիս 1907

ՏՈՒՐՔԵՐ	Խառն հասոյթներ		Տարեշրջանի նախորդ ամիս երու. խառն հասոյթները		Գումար 1907 յունիս 31 յուլիս 13		Գումար 1906 յունիս 31 յուլիս 13		Տարբերութիւն 1906ի հետ բաղդատմամբ	
	Օ.	Ո.	Օ.	Ո.	Օ.	Ո.	Օ	Ո.	Օ.	Ո.
Վից Տուրքեր — Մխախոտ (յետամնացներէ Քանծում)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Աղ	126596	74	260599	08	387195	82	344184	28	+ 43011	54
Դրոշմաթուղթ	29399	50	89751	01	119150	51	122726	11	— 3575	60
Ոգելից ըմպելիք	18533	46	58691	90	77225	36	76584	58	— 640	78
Զկնարան	3328	08	12859	35	16187	43	18593	10	— 2405	67
Մետաքս	51426	86	2685	37	54112	23	56034	56	+ 1922	36
Հասոյթք Ռէժիէյն	187500	—	187500	—	375000	—	375000	—	—	—
Մխախոտ (մենաշնորհ) Ռէժիի շահուց մասնակցութ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Հարկ Գուլկարիոյ փոխանակեալ մխախոտի տասանորդին մինչեւ 100,000 ոսկի	24815	86	91068	50	115884	36	103625	41	— 12258	95
Ցաւելուած կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ մխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ զոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Արեւ.Բուլգէրիի տրկն.հարկէն	12668	86	38006	58	50675	44	50675	44	—	—
Թէսալիի տուրք. Մաքսատունէն փինկը. վճրվ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Սերպիոյ,Դարատաղի,Գուլկարիոյ եւ Ցունաստանի բաժին ինկած պարտք	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Զանազան հասոյթներ	1579	82	4026	78	5606	60	6094	04	— 487	44
Դաւառներու մէջ դրամներու վաճառումէն զոյացած շահ	603	80	1577	23	2181	13	1618	77	+ 562	36
	456452	98	747765	90	1203218	88	1155136	29	— 48082	59
Գանձուն հետ եղած հաշիւ	2537	69	1872	76	4410	45	2564	07	+ 1846	38
Համագումար	458990	67	748638	66	1207629	33	1157700	36	— 49928	97

Դեղը. Վարչական ծախքեր			25149	08
Գաւառ. Վարչութեան ծախքերը			16758	17
Մնացորդ պահանջ գաւառներէ			2962	20
Ռէժիի ծախաւտին մասնակցութեան բաժինը			25000	—
Գանձուն հետ եղած հաշուէն մնացորդ			—	—
Գումար			215694	98
Փոփոխեալ պարտքի տոկոսներ վճարելու յատկացուած գումար Եւրոպայի ու Կ. Պոլսոյ մէջ			—	—
Փոփոխեալ պարտքի փոխառութեան եւ Բուլգիրի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն ամորթիսմանը համար վճարուած գումարներ			149200	37
Մնացորդ			842733	98
Գումար			1207629	33

			28239	62
			131937	03
			3147	66
			25000	—
			1220	15
			189574	48
			158183	35
			809942	53
			1157700	36

Ի Դիմաց Վարչական Խորհուրդին

Նախագահ Ա. ՊԼՕՔ — Վարչական Խորհրդոյ անդամ ՄԱՐԳԻ Ա.Լ. ԹԷՕՏՕԼԻ

Կ. Պոլիս, 1/14 հոկտ. 1907

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ 250,000,000 Ֆրանկ դրամագլուխով

ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Զայսանիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի Ճամի
ՄԱՆՆԱՖԻԻԴ՝ Բերա, Նիշանտաշ Ճամբան Թ. 247

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ԲԱՐԻԶԻ ՍԷՆ

ՄԱՍՆԱՖԻԻԴԵՐ

Առալիա, Սամսուն, Այտըն, Աֆիոն-Քարահիսար, Հալէպ, Աղէքսանդրիա, Էսքիշէհիր, Գալատա, Պասրա, Գէյրութ, Պրուսա, Դամասկոս, Թոքատ, Դիարբեքիր, Դուալա, Տէպէ Աղաճ, Իսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լառնագա, Լիմասոլ, Դարնիրէ, Մէրսին, Մխիթլի, Մանսուրը, Նիքոսիա, Ուշակ, Բոր-Սախտ, Սելանիկ, Սամսուն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սիկիա։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գնթ-գուրան) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխառնակագիրներ (բոնիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուքթիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրդինեներ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուքթիոյ եւ արտասահմանի մէջ կրօնական եւ փոխանակագիրներ կը դանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, գանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իր ուսանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Զէյթեան արկղամուրերու մէջ հատատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պէթոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունգիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը դանձէ, առանց միջնորդէի, ասանդ տուած արժեթուղթերուն կարօնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ դանձելի կարօններուն համար չափաւոր միջնորդէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագինին համաձայն։ Անոր տարեկ հաշուոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ դանձումի օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին դանձուելու հաւատ՝ ասանդ տրուած արժեթուղթերուն կարօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իրը ասանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղէքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Ամէնք, Պէրլին, Պրիւսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն։ Տակաւոներու արդիւնքը ասանդատուն արտադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յանձնորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գանուած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ տակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ։ գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարմը արժեթուղթեր, ինչպէս Բուլգիրի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Մոնոպոլի Յունաստանի ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանցում, կարօններու նորոգում, եւն., մասնաւոր սակաշնի մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւն կ'ընէ հաւուրնթացով և շատ չ-փաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կաբդ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կարօններ։ Իր մնուցիներուն մէջ դանուած արժեթուղթերուն կարօնները կը վճարէ, առանց միջնորդէի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Քիոսի նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կարօնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հատատած է՝ Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանիմէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան մէջ դրաչ, այսինքն վճռման գինով։ Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հսկորդուի ուղղին։ 50—35

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՖԱԹՈՒՐԱ ՈՒ ՀԱՆՇՈՒՑՈՅՑ

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը յիշեցնէ բոլոր հարկատուներուն թէ վաճառականներու, ճարտարագործներու, սեղանաւորներու կամ սարաֆներու կողմէ իրենց յաճախորդներուն արուած ամէն ֆաթուրա ու հաշուեցոյց ենթակայ են 5 փարա որոշ դրոշմաթուղթի, համաձայն 9դ յօդուածին (Թիւ 31) Դրոշմաթուղթի Կանոնագրին։ Այդ տուրքը պարտին վճարել ֆաթուրայի ու հաշուեցոյցի տէրերը։ Այդ մասին հարկատուներուն կողմէ շատ մը օրինազանցութիւններ գործուած ըլլալով, Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը անոնց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ տեսակ մը օրինակ տրամադրութեան, ինչպէս նաեւ դրոշմաթուղթի Կանոնագրին 38դ յօդուածին վրայ, որ 100 դրուշի տուգանքի կ'ենթարկէ իւրաքանչիւր օրինազանցութիւն։ Դրոշմաթուղթի Կանոնագրին կիրառումը դիւրացնելու համար, Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ ֆաթուրաներու և հաշուեցոյցներու դրոշմաթուղթը կարելի է վճարել արտակարգ դրոշմումով և 5% զեղչով։ Միեւնոյն ատեն Վարչութիւնը կը փութայ հարկատուները զգոյշ կացուցանել օրինազանցութեան հետեւանք եղող վնասներէն, որոնք ակներեւ են Դրոշմաթուղթի Կանոնագրին 50դ յօդուածին արտադրութեան համաձայն, և որով օրինազանցողներէն առնուած տուգանքին կէսը կը տրուի օրինազանցութիւն մը վարչութեան իմաց տուողներուն։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
1/14 օգոստոս 1907 30—20

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական արագնթացներ
Հոկտեմբեր

Գ. 9|22 Պիրէոն, Աղէքսանդրիա, Միջօրէին առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բաս-Սախտ ու Սուրիոյ նաւահանգիստներու մեկնող շոգենաւին հետ։
Գ. 9|22 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Երիմ-Կովկաս, Երիմ-Ազով, Օտեսա-Բէլբասն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դ. 10|23 Սէվաստոպոլ ժամը 10ին։
Ե. 11|24 Տարանտէլ, Մխիթլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բաս-Սախտ, Աղէքսանդրիա, Իրեկլեան ժամը 4ին։
Շբ. 13|26 Օտեսա, ժամը 12ին։
50—46

ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԵԱՆ ԵՒ ՀԱՍ.
Ն. ԲԱԳԷ ՍՏ ԸՆԿ.
ՍԳԱՍՈՒՄՍ ՇՈՓԵՆԱՒԵՐ
Հոկտ. 21ին, Սիրիսախ, Սեւ Ծովէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Հոկտ. 22ին, Սիրիսախ, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։
Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիրէի համարով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գրիգոր Գալէն՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—29 Թ. ՌԷՊՈՒԼ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստոս 2|14 եւ 1320 Սեպտեմբեր 20 խուտէիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նաղլը խան, Հէզարֆէն փողոց, Թիւ 14, Թօօքէրաթիվ վճառատան դիմաց, կամ հեռեւեալ հասցէներուն

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ։
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան Գանչէ Գարաս, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ։
Պոլիս, Մ. Ի. Սաաք, Շէյխ իլ Իսլամ խան, Գանչէ Գարաս Թիւ 10։
Զէյթունի, Ապաթ պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլեր փողոց։
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլէզլու, Էմին-Էօնիւ, Գանչէ Գարաս, Իզմիր փողոց։
Գալաթիա, Ալիքսանդր Անաստասիատիս չուկայի հրապարակ։
Գալաթիա, Մ. Ա. Ֆենդրիա, Մօտա Հասանէպ